

REPUBLIKA E SHQIPËRISË

MINISTRIA E ARSIMIT, SPORTIT DHE RINISË
INSTITUTI I ZHVILLIMIT TË ARSIMIT

PROGRAM ORIENTUES PËR MATURËN SHTETËRORE
(Provim me zgjedhje për shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik)

DEGA: MUZIKË

LËNDA:

HISTORI MUZIKE
ME ZGJEDHJE

VITI SHKOLLOR 2018 -2019

KOORDINATORE: MAJLINDA HALA

I. HYRJE

Programi orientues për lëndën me zgjedhje histori muzike përfshin njohuritë, konceptet dhe aftësitë më të rëndësishme të historisë së muzikës për shkollën e mesme me drejtim të orientuar artistik.

Programi orientues për provimin me zgjedhje histori muzike, në Maturën Shtetërore për vitin shkollor 2018-2019, përbën një dokument të vlefshëm për shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik, dega muzikë, për nxënësit e interesuar dhe për specialistët e përfshirë në procesin e vlerësimit për provimin e Maturës Shtetërore.

Programi:

- gjeneron informacionin e nevojshëm për mësuesit që japin lëndën histori muzike në shkollat e mesme me drejtim të orientuar artistik, dega muzikë, që do të përgatisin maturantët për provimin histori muzike, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore;
- orienton nxënësit për materialet kyçe mësimore, *njohuritë, konceptet dhe aftësitë kryesore* që ata duhet të zotërojnë për të përballuar me sukses provimin histori muzike, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore;
- përbën, gjithashtu, një *dokument zyrtar* që duhet zbatuar me korrektësi nga specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit histori muzike, si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore.

Programi orientues histori muzike synon vlerësimin e njohurive, aftësive dhe qëndrimeve të nxënësve në këtë lëndë dhe është strukturuar në bazë të disa rubrikave që ndjekin dhe sqarojnë njëra-tjetrën.

Ky program duhet shqyrtuar me kujdes dhe korrektësi nga secili prej grupeve të interesuara. Sidomos kujdes duhet bërë nga specialistët e përfshirë në hartimin e bankës së pyetjeve dhe tezës së provimit histori muzike si lëndë me zgjedhje në Maturën Shtetërore, **të cilët nuk duhet të përfshijnë për vlerësim çështje mësimore që nuk janë parashikuar në këtë program.** Vëmendje duhet të tregojnë këta specialistë edhe në lidhje me sigurimin e balancës midis përqindjes që zë secila temë studimi në këtë program me përqindjet që zënë këto tema në testin e provimit. Përgatitja e nxënësve për provimin histori muzike duhet bërë në mënyrë të vazhdueshme, duke përdorur një larmi metodash dhe mjetesh. Nxënësit sigurojnë cilësinë e

nxënies së çështjeve mësimore, koncepteve të historisë së artit dhe aftësive të përcaktuara në program. Për të arritur këtë, herë-herë ata duhet t'u rikthehen dhe çështjeve të ndryshme, të cilat nuk janë parashikuar në program, por që përmbajnë informacion bazë për të përvetësuar materialin e zgjedhur për provim.

II. PËRMBAJTJA E PROGRAMIT

Programi orientues i lëndës me zgjedhje histori muzike për provimin e Maturës Shtetërore, bazohet në parimin se të zotërosh njohuri artistike do të thotë të jesh në gjendje t'i zbatosh ato:

- në tematika të ndryshme të vetë lëndës histori muzike;
- në situata të jetës së përditshme.

Programi orientues për përgatitjen e provimit me zgjedhje të lëndës histori muzike, është mbështetur në programet e lëndës histori muzike, klasat 10-12;

Për të qenë lehtësisht i përdorshëm, programi përmban *strukturën e testit* në të cilën paraqiten tematikat si dhe pesha e tyre.

Programi përmban rubrikën *e njohurive dhe rezultateve të të nxënit* ku përcaktohen njohuritë, konceptet dhe aftësitë kryesore për çdo tematikë të lëndës histori muzike.

III. STRUKTURA E TESTIT

Një nga aspektet më të rëndësishme në lëndën histori muzike është zhvillimi i njohurive artistike në njohjen, gjykimin dhe vlerësimin e muzikës në përgjithësi, ndikimin e saj në jetën kulturore, shkencore, politike, artistike të vendeve ku është krijuar dhe vlerësimin e veprave të përfaqësuesve të ndryshëm duke evidentuar dhe analizuar karakteristikat dhe risitë e çdo muzikanti.

Për secilën tematikë është **paraqitur pesha që zë secila prej tyre kundrejt orëve totale** të lëndës histori arti përgjatë viteve të shkollimit në zhvillimin e njohurive dhe rezultateve të të nxënit që duhet të demonstrojë nxënësi në përmbushjen e njohurive artistike. Tematikat dhe renditja e tyre nuk nënkuptojnë që përmbajtja e testit duhet të zhvillohet në këtë renditje.

Në përgatitjen për përmbushjen e këtij programi orientues do të përdoren programet e lëndës muzikë, literatura dhe tekstet me të cilat këto shkolla zhvillojnë studimin e kësaj lënde.

Nr	Tematika	Pesha	Përmbajtja sipas tematikave
1.	Kultura muzikore në Mesjetë	5 %	<p>Kultura muzikore në Mesjetë</p> <ul style="list-style-type: none"> - muzika kishtare, - koralit gregorian, - shkrimi muzikor. <p>Muzika bizantine</p>
2.	Kultura muzikore në Rilindje	8%	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Rilindje <p>muzikën vokale: opera</p> <ul style="list-style-type: none"> - opera në Itali - opera në Francë - opera në Angli - opera në Gjermani <p>muzika instrumentale në shekullin XVII</p> <ul style="list-style-type: none"> - muzika për organo - muzika për klavicembal - muzika për violinë - muzika për ansambël instrumental <ul style="list-style-type: none"> • Kompozitorë: - A. Vivaldi - A. Koreli
3.	Kultura muzikore në Barok	10%	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Barok - paraklasike - Stili polifonik – vepra vokale, instrumentale dhe orkestrale. - Opera bufa dhe opera seria – Itali. - Opera balet – Francë. - Reforma e Glukut

			<ul style="list-style-type: none"> • Kompozitorë: <ul style="list-style-type: none"> - J.S. Bah, - Zh. F. Hendel, -K.V. Gluk.
4.	Kultura muzikore në Klasicizëm	25 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Klasicizëm <ul style="list-style-type: none"> - Klasicizmi vjenez - Lindja e sonatës dhe simfonisë klasike - Risitë në opera - Risitë në muzikën instrumentale dhe simfonike - Sonata - Simfonia - Uvertura • Kompozitorë: <ul style="list-style-type: none"> - F. J. Hajden, - A. Moxart, - L. V. Bethoven.
5.	Kultura muzikore në Romantizëm	37 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në Romantizëm <ul style="list-style-type: none"> - rregullat e stilit muzikor romantik, - stili i muzikës romantike nga stilet para klasike dhe klasike. - krijimi i shkollave kombëtare, shek. XIX - grupi i të pestëve, - Verizmi - opera italiane shek XX - Neoklasicizmi, - llojet dhe gjinitë e muzikës romantike: <ul style="list-style-type: none"> - <i>instrumentale,</i> <i>vokale,</i> <i>muzika e dhomës,</i>

			<p><i>simfonike,</i> <i>vokalo - simfonike dhe</i> <i>muzika me program.</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Kompozitorë sipas periudhave të marra në studim: <p>K.M.Veber F.Shubert F.Shopen F.Mendelson V.Belini, XH.Rosini, Donixeti N.Paganini H.Berlioz, F. List, J.Brams, Xh.Verdi, Sh. Guno, Zh.Bize R.Vagner, E Grig, B. Smetana, A. Dvorzhak, M.Glinka, Musorgski, Borodin, Korsakov, Alexander Skriabin P.Çajkovski</p>
6.	Kultura muzikore në shek. XX	10 %	<ul style="list-style-type: none"> • Kultura muzikore në shek. XX - krijimin modern, me thyerje të formave tradicionale dhe rregullave të kompozimit, me muzikën atonale, - stile të reja muzikore: verizëm, impresionizëm, ekspresionizëm, neoklasicizëm), • Kompozitorë: <p>Xh. Puçini, J. Sibelius, B. Bartok Igor Stravinski</p>
			<p>Kultura muzikore shqiptare Kënga dhe romanca shqiptare</p>

7.	Kultura muzikore shqiptare	5 %	<p>Gjinitë e mëdha të muzikës vokale shqiptare: opera e parë shqiptare “Mrika”; “Lulja e Kujtimit”; “Skënderbeu” .</p> <p>Muzika e baletëve shqiptare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • baleti i parë shqiptar - “Halili dhe Hajria”; • baletet “Delina”; • “Cuca e maleve”. <p>Muzika instrumentale shqiptare - zhvillimi dhe karakteristikat e përgjithshme të saj.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Miniatura. • Balada. • Sonata. • Muzika e dhomës. • Koncertet instrumentale. <p>Muzika simfonike shqiptare:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Rapsoditë. • Uvertura. • Suita. • Vallja simfonike. <p>Poemi simfonik . Simfonitë shqiptare.</p> <p>Kompozitorë: Çesk Zadeja, T. Harapi, Aleksander Peçi, Tish Daija, Prenk Jakova, Pjetër Gaci, Feim Ibrahim, Nikolla Zoraqi, Shpëtim Kushta, Thoma Gaqi, Kristo Kono, etj.</p>
----	-----------------------------------	-----	--

IV. TABELA E REZULTATEVE TË TË NXËNIT PËR SECILËN TEMATIKË

Për secilën tematikë, më poshtë paraqiten njohuritë dhe rezultatet e të nxënit që duhet të demonstrojë nxënësi për të përmbushur kompetencat artistike nëpërmjet lëndës historit muzike. Megjithëse njohuritë përcaktohen për secilën tematikë ato trajtohen të integruara dhe të lidhura me njëra - tjetrën.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Mesjetë

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Mesjetë	Nxënësit: <ul style="list-style-type: none">- njohin zhvillimin e kulturës muzikore në Mesjetë;- shpjegojnë ç'përfaqëson korali gregorian dhe çfarë veçorish e karakterizojnë atë;- përshkruajnë faktorët që mundësuan lulëzimin e muzikës laike në Mesjetë;- përcaktojnë tiparet e muzikës polifonike mesjetare;- analizojnë faktorët që çuan në lindjen e shkrimit muzikor;- njohin përfaqësuesit e muzikës së kësaj periudhe.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Rilindje

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Rilindje	Nxënësit: <ul style="list-style-type: none">- njihen me zhvillimin e muzikës në periudhën e

	<p>Rilindjes;</p> <ul style="list-style-type: none"> - shpjegojnë zhvillimin e polifonisë dhe të formave të reja muzikore vokale laike; - përshkruajnë veçoritë e gjinive kryesore të muzikës vokale: madrigali, oratorio, psalmet etj.; - studiojnë muzikën e shkollave polifonike dhe përfaqësuesit e tyre; - përcaktojnë instrumentet muzikore më të përdorura gjatë periudhës së Rilindjes; - njohin përfaqësuesit dhe analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të Rilindjes.
--	--

TEMATIKA: Kultura muzikore në Barok

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Barok	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rendisin disa tipare shoqërore -historike të kësaj periudhe; - njihen me lindjen e operës së shek. XVIII; - përshkruajnë zhvillimin e operës në Europë gjatë shek. XVIII; - njihen me zhvillimin e muzikës barok dhe muzikës instrumentale; - shpjegojnë elementet muzikore të stilit barok në instrumentet me tastierë dhe instrumentet me harqe; - përshkruajnë lindjen e muzikës për ansambël

	<p>instrumental dhe për violinë solo;</p> <ul style="list-style-type: none"> - klasifikojnë në vepra dhe autorë llojet e stilit barok (monodi, homofoni, polifoni); - përcaktojnë disa nga gjinitë kryesore muzikore të kësaj periudhe; - njohin përfaqësuesit kryesorë dhe analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të periudhës barok.
--	---

TEMATIKA: Kultura muzikore në Klasicizëm

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Klasicizëm	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rendisin disa tipare shoqërore -historike të kësaj periudhe; - njohin disa nga rregullat e stilit muzikor klasik; - dallojnë stilin e muzikës klasike nga stilet e tjera muzikore; - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës klasike; - njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, simfonike dhe vokale; - njohin përfaqësuesit dhe analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve klasikë.

TEMATIKA: Kultura muzikore në Romantizëm

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në Romantizëm	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dallojnë disa nga tiparet shoqërore -historike të kësaj periudhe;

	<ul style="list-style-type: none"> - njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, simfonike, vokale dhe të muzikës me program; - njohin disa nga rregullat e stilit muzikor romantik; - dallojnë stilin e muzikës romantike nga stilet para klasike dhe klasike; - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës romantike, si: <i>instrumentale, vokale, muzika e dhomës, simfonike, vokalo - simfonike dhe muzikës simfonike me program</i>; - njohin përfaqësuesit dhe analizojnë veprat kryesore muzikore të kompozitorëve romantikë.
--	--

TEMATIKA: Kultura muzikore në shek. XX

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore në shek. XX	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dallojnë tiparet shoqërore - historike të kësaj periudhe; - njohin zhvillimin e mëtejshëm të muzikës instrumentale, vokale, simfonike dhe të muzikës me program; - përcaktojnë stilet muzikore të periudhës; - dallojnë elementet teknikë, si: <i>harmonia, meloritmika, orkestracioni</i>; - njohin llojet muzikore të shek. XIX - XX dhe bashkëveprimin midis tyre; - përshkruajnë zhvillimin teknologjik në muzikë;

	- njohin përfaqësuesit dhe veprat kryesore muzikore të kompozitorëve të shek. XX.
--	---

TEMATIKA: Kultura muzikore shqiptare

Njohuritë muzikore	Rezultatet e të nxënit për realizimin e kompetencave muzikore
Kultura muzikore shqiptare	<p>Nxënësit:</p> <ul style="list-style-type: none"> - përcaktojnë periudhat e zhvillimit të muzikës shqiptare; - dallojnë tiparet kombëtare të muzikës shqiptare; - njohin zhvillimin e muzikës <i>instrumentale, simfonike, vokale dhe të muzikës simfonike</i>; - njohin disa nga rregullat muzikore të stilit muzikor shqiptar; - përcaktojnë llojet dhe gjinitë e muzikës shqiptare: <i>vokalo -instrumentale, muzikës së dhomës, simfonike, vokale simfonike dhe muzikës simfonike: rapsodia, vallja simfonike, uvertura etj.</i>; - njohin veprat kryesore muzikore të kompozitorëve shqiptarë.